

V raju z rajskimi pticami

Hm, kaj pa je na fotografiji? Zdi se, da je ptič, saj se vidi glava z bleščečo modrozeleno krono in ukrivljenim kljunom. Kaj pa je tisti črni baržunasti obroč, za katerim se skriva? Le poznavalec ve, da je obroč del njegovega telesa, da so v resnici to naprej razprte peruti, s katerimi želi očarati samico. Naravoslovec William John Swainson ga je na začetku 19. stoletja poimenoval pešak kraljice Viktorije, saj ga je črno perje spominjalo na uniformo britanske pehotne brigade.

Pešak je eden od devetintridesetih vrst pravljicnih rajčic ali rajskih ptic, ki živijo globoko v tropskih višinskih gozdovih na nekaj otokih v vzhodni Indoneziji, na Papui Novi Gvineji in v vzhodni Avstraliji. Samci rajskih ptic se zaneseno razkazujejo samicam, pri čemer napihujejo svoje telo, tako da perje oddaja bliskom podobne signale. Njihove pernate vlečke, ogrinjala, perjanice, pajčolani ali pa kar preprosta živo obarvana koža na temenu glave ali na podbradkih se bleščijo v soncu, ko izvajajo svoje ritualne plesne. Vsa ta bahava oprava in njena uporaba sta namenjeni le enemu cilju – osvojiti samico, ki nečimrno opazuje dogajanje, da bi si končno izbrala tistega, ki je

nanjo napravil najboljši vtis. Zveni znano, kajne?

Barvite značilnosti rajskih ptic

Večina rajskih ptic ima perje v rumeni, modri, škrlatni in zeleni barvi, kar jih uvršča med najprivlačnejše ptice na svetu. Samci pogosto nosijo živo obarvane ovratnike iz perja ali izjemno podaljšana peresa. Nekatere vrste imajo na glavi ogromne perjanice, pahljače ali druge značilne okraske, kot so prsni ščiti.

Ime »rajska ptica« je prva nosila »velika rajska ptica« z znanstvenim imenom *Paradisaea apoda*, kar v prevodu pomeni

breznoga rajska ptica. To vrsto so prvič opisali po primerkih, ki so jih pomorščaki pripeljali v Evropo v začetku 16. stoletja. Dobili so jih od domačinov, ki so jih uporabljali za krašenje prostorov, a so jim prej odstranili krila in noge. Evropski raziskovalci tega niso vedeli, zato so o pticah krožile različne zgodbe. Ker niso imele kril in nog, so bili prepričani, da te ptice nikoli ne pristanejo in jih v zraku nenehno drži njihovo perje. Domačini naj bi tem prvim raziskovalcem povedali, da te ptice prihajajo iz zemeljskega raja in jih zato imenujejo *bolon diuata*, kar pomeni »božje ptice«. To je tudi izvor imena »rajskih ptic«, in ker niso imele nog, so jih Evropejci dodatno poimenovali »breznoge«.

Samec velike »breznoge« rajске ptice pred svatbenim plesom in med njim.

Otroška igrača živih barv, ki ima na zadku ključ za navijanje? Če dobro pogledate, ima tudi nožice, podobne ptičjim, in nekaj čeladastega, kar spominja na glavo. V vsej svoji nenavadni lepoti se predstavlja Wilsonova rajska ptica iz pražozdov Indonezije.

In povabim te na ples ...

Samci svoje žive barve in nenavadne okraske učinkovito uporabijo, ko se prikazujejo samicam. Zapleteni plesi, poze in pesem poudarjajo njihov videz ter ustvarijo izjemen spektakel tako za samice kot tudi za ljudi, ki imajo srečo, da so v bližini. Takšne prikazovalne predstave lahko trajajo več ur, pri mnogih vrstah pa zavzamejo velik del samčevega časa. Samice izberejo samce, ki jih prepoznajo kot najboljše primerke svoje vrste.

Samica pešaka kraljice Viktorije je oblečena v zelo preprosto oblačilo. Vsa rajska lepota samca se prikaže šele med njegovim svatbenim plesom.

Ogroženi raj

Čudovito perje rajskih ptic ljudstva Nove Gvineje še danes uporabljajo v svojih oblačilih in ritualih. Ko pa so rajске ptice v zgodovini odkrili zahodni osvajalci teh dežel, so hitro postale njihova tarča in peresa ptic so v Evropi postala priljubljen okras na ženskih klobukih. Z lovom se je številnost nekaterih vrst rajskih ptic zelo zmanjšala, danes pa je še večja grožnja njihovem obstoju izsekavanje gozda in s tem uničevanje njihovega življenjskega prostora.

Rajčice so posodile ime južnoafriški rastlini rajčici, znani tudi kot strelčija, katere cvet spominja na rajsko ptico v letu.

